rahulolematust, seda enam, et teiste linnade poolt linnadepäeval Tallinnas 1524. a. juulil lubatud abi suurendas julgust võitluses prelaadi vastu.

Peapiiskopkonnas valitsusvõimule asudes (1524. a. oktoobril) pidi Blankenfeld nõus olema laialdase privileegiumi kinnitamisega, mis kindlustas linnale kõik vanad õigused täies ulatuses ja tähendas sel määral linna mõju laienemist valitsemises, et Blankenfeld lubas ametisse seada enese Riias viibimise ajaks asevalitsuse, mis pidi koostuma kahest toomhärrast, neljast läänimehest ja kahest bürgermeistrist. Usuasjus lubas ta nimelt, et püha evangeeliumi pidi kuulutatama selgelt ning võltsimatult Vana ja Uue Testamendi järele neile rahva hulgast, kellele see kohane, kirikutalituses aga ei tohtinud sündida mingit uuendust ega muudatust. Ometi oli see sunnitud lubadus, mida ta ilmalgi ei mõtelnud täita ja mis aina tühjaks sõnaks pidi jääma. Jutlustaja asemel, kes kutsutud oleks jumalasõna kuulutama, ilmus hilissügisel Volmarist välja saadetud kasuksepp Melchior Hoffmann, keda ka küll juba kergelt oli puudutanud taasristijate vaim, ja alustas esialgu tasahiljukesi lihtrahva seas oma hässitavaid, papistlikkude jäleduste vastu sihitud jutlusi, mis talle peagi suure poolehoiu tõid. Rahutus kasvas, eriti aasta lõpul järgnenud Blankenfeldi ärasõidu järel, kui rahutud ollused avalikumalt julgesid esineda. Blankenfeldi käsk piiskopivalitsuse foogtile Peeter Stackelbergile demagoogi vangistamiseks pani kired leegitsema. Üleskihutatud fanaatiline mass rüüstas mustpeade tugeval toetusel pühapäeval 7. I. 1525. a. mõlemad koguduse-kirikud ja pöördus siis kloostrite piirkonda, kust minema kihutati dominiiklased ja frantsisklased, samuti ka naistertsiaarlased. Selle järele rüüstati ja rööviti paljaks veneusuliste Nikolai kirik. Ainult suursugune Katariina klooster jäi puutumata. Kolm päeva hiljemini asusid hulgad toomi allaheitmisele. Esimese kallaletungi lõi piiskopivalitsuse foogt veriselt tagasi; 2 sakslast ja 2 eestlast jäid langenuina lahinguväljale. Teisele, suuremate jõududega ettevõetud kallaletungile ei suuda Stackelberg vastu panna ja peab taganema lossi. Hulgad rüüstavad toomkiriku; siis asuti toomhärrade majade kallale; samal ajal seatakse üles lossi vastu kahurid, et lõplikult hävitada vihatud valitsusvõimu; siis aga pääsevad võimule korrakaitsjad ollused. Asevalitsus astub energiliselt vahele, piiskopivalitsuse foogt jätab lossi maha, mille asevalitsus oma võimkonda võtab. Mõni päev hiljemini Tallinnast abiks saadetud sõjaväeliste salgakesega võtab linn lossi oma alla. Energiliselt püüdis raad linnas rahu jällegi jalule seada; Riiast kutsuti kohale Sylvester Tegetmeyer, kes terve kuu igapäev jutlusi pidas ja ärevad meeled jällegi rahustas. Segase vaimuga, eksalteerunud Hoffmann pidi linnast lahkuma.

Peale aadli päralt oleva nunnakloostri võõrandati kõik linnas leiduvad kirikuvarandused: kirikud, kloostrid, kapitalid, vikaariad, kirikurendid jne. Peale selle pidi võõrandatuks jääma kogu toomi maa-ala ühes peakiriku ja lossiga, missugune asjaolu pidi aadli juures esile kutsuma järjest kasvava rahulolematuse, mis siis Volmari maapäeval (1525. a. juulil) viis avaliku vastoluni: linn, võitluses üksi jäänud, pidi alluma ordumeistri vahekohtulikule otsusele ja üle andma lossi läänimeestele. Katsed, lepitada Tartut vihatud prelaadiga, jäid tagajärjetuiks, Tartu ei allunud talle mitte. Tüli lõppes alles Blankenfeldi surmaga 1527. a., ja Tartu kodaniku Johann Bey valimine piiskopiks tõi enesega kaasa täieliku vanade privileegiumide jaluleseadmise; uues piiskopis leidis linn kaitsja ning hoolitseja.

Kiriklikkude olude ümberkorraldamisega linnas peale evangeeliumiõpetuse maksmapanemist astus raad vaimulikes asjus senise kõrgema vaimuliku võimu, piiskopi, asemele, kelle õigusist üks osa üle läks raele, kusjuures viimane muutus